

aktstykker inden aar 1500, kun bind VII, omfattende tiden 1434—1450. Men netop dette tidsrum har særlig interesse for Danmark. Nu, i 1939, foreligger *I. halvbind af bind VII*, udgivet af Hans-Gerd von Rundstedt og omfattende tiden 1434—1441. Bindet indeholder talrige aktstykker til belysning af den komplicerede politik, som Erik af Pommern og Christoffer af Bayern fører i denne tid ved at spille de hollandske, vendiske og preussiske byer ud mod hinanden. Det foreliggende halvbind er af allerstørste betydning for studiet af den vigtige periode i Danmarks historie, der strækker sig fra freden i Vordingborg 1435 til freden i København 1441. C. A. Christensen.

Jo mere man har faaet Øjet op for, at det ved Behandlingen af indre Forhold i den middelalderlige katolske Kirke ikke er tilstrækkeligt blot at henholde sig til den almindelige Kirkerets principielle Bestemmelser, men at et nøje Studium af Forholdenes konkrete Udformning i de forskellige Landomraader maa gaa Haand i Haand hermed, desto vigtigere er det, at der kommer til at foreligge virkelig kritiske, dybtgaaende Enkeltundersøgelser af dette Emne for en Række lokale Enheder. Et særdeles dygtigt Arbejde af denne Art er en Afhandling af en af F. Rörigs Disciple Wilhelm Suhr *Die Lübecker Kirche im Mittelalter, ihre Verfassung und ihr Verhältnis zur Stadt* (Veröffentlichungen zur Geschichte der Hansestadt Lübeck, XIII, 1938). For Lübeck Stad og Stift er det saa heldigt, at der er bevaret et tilstrækkeligt omfangsrigt Kildemateriale til, at man kan naa til positive Resultater med Hensyn til Udviklingslinierne inden for dette Omraade. Paa Grundlag af et indtrængende Kendskab saavel til det specielle Kildestof som til analoge Forhold i andre tyske Egne er det lykkedes Forfatteren at give et interessant Billede af Kirkens Stilling som Retsinstitut og Forvaltningsorgan i den mægtige middelalderlige Hansestad. Med et fast Greb om Hovedproblemerne gør han saaledes nøje Rede for Forholdet mellem Biskop og Kapitel og for de vigtige Spørgsmaal om Kapitlets Stilling som Byens Sognegejstlighed og som Udøver af den kirkelige Jurisdiktion. Ikke mindre betydningsfuld er Fremstillingen af Brydningerne mellem Borgerskabet og Gejstligheden især med Hensyn til Indflydelsen paa Forvaltningen af Kirkebygningernes Økonomi. Paa dette Punkt vandt Borgerskabet (Raadet) tidligt Sejrr, medens det maatte trække det korteste Straa i Forsogene paa at ændre Kirkens rent hierarkiske Karakter. Som Helhed udviklede der sig dog i Senmiddelalderen en harmonisk Ligevægts-

tilstand mellem By og Kirke, støttet ogsaa derigennem, at saa mange Lübeckske Patriciersønner fik Sæde som Medlemmer af Byens Domkapitel. Wilhelm Suhrs Bog fortjener al mulig Opmærksomhed. Ikke blot er den værdifuld til Oplysning om det specielle Emne, den behandler, men ved sin strengt principielle Karakter er den tillige velegnet til at danne Mønster for lignende Undersøgelser, som ikke mindst er haardt tiltrængt i nordisk Kirkehistorie.

Bjørn Kornerup.

Det gamle ansete Tidsskrift *Archiv für Reformationsgeschichte*, som har fremlagt saa mange værdifulde Bidrag til det 16. Aarhundredes Historie, er efter den mangeaarige Redaktors, Walter Friedensburgs, Død 1938 blevet underkastet en gennemgribende Reorganisation. Under Ledelse af Professor Gerhard Ritter i Freiburg i. B. (i Forbindelse med Professorerne Heinrich Bornkamm og Otto Scheel) har man besluttet sig til en Videreførelse paa et væsentligt bredere Grundlag end før. Tidsskriftet betragter sig ikke som Organ for konfessionelt bestemt Kirkehistorie, men for almindelig Historie i videste Forstand, for saa vidt den har Tilknytning til »Reformationsbevægelsen« i Tidsrummet ca. 1450—1700. Hovedproblemet, man ønsker belyst, bliver dog først og fremmest Spørgsmaalet om det indbyrdes Forhold mellem Kirke, Stat og Folk i det 16. Aarhundrede. Ogsaa formelt vil en Omdannelse af Tidsskriftet finde Sted: de Partier, der skal bringe Publikationer af Kildestof, skal gennemgaa en stærkere kritisk Sondring og fremtræde i en mere hensigtsmæssig Skikkelse, eventuelt i bearbejdet Form; der skal lægges større Vægt paa selvstændige Afhandlinger og Undersøgelser vedrørende almindelige Problemer fra Reformationstiden, og foruden egentlige Anmeldelser skal der jævnlig meddeles Oversigter (»Sammelberichte«) over de enkelte Landes Tilskud til den reformationshistoriske Litteratur. Hertil kommer, at Tidsskriftet i særlig Grad ønsker at vise Interesse for den nordiske og den baltiske Forskning paa disse Omraader. — Af de allerede udgivne Hefter under den nye energiske Redaktion fortjener især et Dobbelthefte (1—2) af 36. Aargang (1939) at nævnes. Foruden interessante Afhandlinger af den svenske Riksarkivarie Helge Almquist og den estiske Arkivar Paul Johansen henholdsvis om Dronning Christines Stilling til det østrigske Protestantspørgsmaal 1653—54 og om den sværmeriske Franciskaner Johann v. Hilten bringer dette Hefte en udmærket Oversigt over svensk Reformationsforskning